

12. HAFTA

- **Türkiye'de iklim değişikliği ve hayvansal üretim ilişkileri konusundaki çalışmalar**

TÜRKİYE'DE MEVCUT DURUM, GELECEK VE ÖNERİLER

- İklim değişikliği ile ilgili uluslararası anlaşmalar, ülkelerin gerçekleştirmekte oldukları endüstriyel faaliyetlerde iklim değişikliği ile ilgili kararlara uyulmasını gerekli görmektedir.
- Dünyada hayvancılık sektörü ve ilgili kurumların sürdürülebilir bir çevre ve üretimin sağlanması yönelik olarak duyarlılıklarında ve çalışmalarında önemli ilerlemeler söz konusudur.

- **Nitekim;** 2012 yılında Güney Afrika (Cape Town)' da yapılan Dünya Süt Zirvesinde "Sürdürülebilirlik ve Yeşil Ekonomi" başlığı altında ayrı bir konferans (8. konferans) gerçekleştirilmiştir (**USK Güney Afrika Dünya Süt Zirvesi Raporu 2012**).
- Türkiye de, **2004** yılında **İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi** ve **2009** yılında da **Kyoto Protokolü'ne** taraf olan bir ülke olarak, iklim değişikliği konusunda gerekli duyarlılığı göstereceğini uluslararası ortamda taahhüt etmiş durumdadır. Buna karşın, gelişmekte olan bir ülke olmasından dolayı zorunlu olarak sera gazı indirim yükümlülüğü bulunmamaktadır.

İklim Değişikliği ve Hayvansal Üretim

- Bununla birlikte, yapılan tahminlere göre; Türkiye'de 2011-2040 yılları için sıcaklık artışları kışın 0.5°C ve yazın 1°C den daha düşük, 2041-2070 döneminde ise kışın 1.5°C ve yazın 2.4°C ve 21. yüzyılın sonlarına doğru ise kışın 3.5°C ve yazın 6°C şeklinde artması beklenmektedir (**Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Türkiye İklim Değişikliği 5. Bildirimi, 2013**).

Çizelge 5. Türkiye'de gelecek yıllarda beklenen tahmini sıcaklık($^{\circ}\text{C}$) artışları (**Bu durum nasıl yorumlanmalıdır ?**).

Yıllar	Kış	Yaz
2011-2040	0.5°C	$>1^{\circ}\text{C}$
2041-2070	1.5°C	2.4°C
21.Yüz.Yıl.Sonlarına doğru	3.5°C	6°C

- Türkiye'de su kaynakları ve kalitesi üzerinde iklim ve diğer faktörlerin etki miktarları tam olarak bilinmemektedir (Bu durum nasıl yorumlanmalıdır?)
- Türkiye'de hayvancılık sektörü ve diğer ilgili kurumlar tarafından sürdürülebilir çevre ve üretim ve bunun da en önemli alanları olan iklim değişikliğine adaptasyon, sera gazı azaltımı, su kaynaklarının ve kalitesinin korunması ve iyi bir su yönetimi konularında yapılan araştırma ve çalışmalarının **çok yetersiz düzeyde** olduğu söylenebilir.

İklim Değişikliği ve Hayvansal Üretim

- **Buna karşın**, bugüne kadar bu konuda yalnızca Yaşar Topluluğu tarafından gerekli hassasiyet gösterilmiş ve 2007 yılında sürdürülebilirlik başlığı altında;

1) Enerji ve iklim değişikliği ile mücadele;

2) Temiz ve atık su;

3) Kullanılan malzeme ve atık;

4) Sağlık ve güvenlik ve

5) Toplumsal katkı alanlarında da çalışmalar başlatılmıştır.

- Yaşar Topluluğu, 2007 yılında Birleşmiş Milletler (BM) Küresel İlkeler Sözleşmesi (KİS) ağına dahil olmuş ve ilk raporunu KİS kuralları çerçevesinde 2010 yılında paydaşlarıyla paylaşmıştır.

- Yaşar Topluluğu, **2011'de** yayınladığı "Sürdürülebilirlik Raporu"nda ise **2020** yılına kadar **birim ton üretim** başına ortalama **karbon emisyonunu % 15** oranında azaltacağını deklare etmiştir.
- **2014:** Farklı bölgelerdeki işletmelerinde su ayak izi ve su verimliliği çalışmalarını başlattı (Yaşam Döngüsü Analizi).
- **2017:**
- -Fabrikalarda su ve atık su analizleri yapıldı.
- -İzmir Fabrikası, 2016 yılına göre işlenmiş ton süt başına su tüketimini **% 9** azalttı.
- -CDP Türkiye Su Liderleri Ödülü'ne layık görüldü.
- **2018-2019:** Çalışmalar devam ediyor

- **Sütaş su yönetimi çalışmaları**
- **2020 hedefi:** litre süt başına kullanılan suyun **%25** azaltılması
- **metot:** yaşam döngüsü analizi / su ayak izi
- →2015(20.65 Mt)
- →2016(2.65 Mt)
- →2017(2.86 Mt)

Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Sanayicileri Derneđi-ASÜD

- Türkiye ' de süt işleme endüstrisinin şemsiye örgütü.
- 2009'da kuruldu
- 140 üyesi var
- 2019'da su yönetimi projesinin başlamasına öncülük etti (**WSD Turkey Water Sustainability of the Turkish Dairy Sector**)

projenin amaçları

- Türkiye süt sektörünün su ayak izinin belirlenmesi
- Etkili su yönetimi programları geliştirerek su tassarufu sağlamak

- **Proje desteği**

Avrupa Birliği Dışişleri Bakanlığı / Sivil Toplum Diyalog Programı Başkanlığı / Hibe desteği

proje paydařları:

- ASÜD (lider); TOB Hayvancılık Genel Müdürlüğü; Ulusal Süt Konseyi; İzmir,
- Kalkınma Ajansı; Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu; Türkiye,
- Yem Sanayicileri Derneđi; Tire Süt Kooperatifi; Uluslararası İş Liderleri Forumu (IBLF) (England); Su Ayakizi Ağı (WFN) (Netherland); İklim Araştırmaları Derneđi (Türkiye).

NE YAPILMALI ?

- Gelecek yıllarda iklim değişikliği ile hayvancılık sektörü arasındaki mevcut olumsuz karşılıklı ilişkilerin daha da artabileceği dikkate alınarak Devlet, hayvancılık sektörü ve ilgili kurumlar tarafından şunların yapılması gerekmektedir:
  - 1) Hayvancılık sektöründe, üretim zincirinin tüm aşamalarında **karbon ve su ayak izleri** hesaplanmalı ve elde edilen veriler esas alınarak yıllık ayak izi veri tabanı ve izleme sistemleri oluşturulmalı ve **karbon emisyonlarını azaltmaya** ve **etkili bir su yönetimi** geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır
  - 2) Elde edilen karbon ve su ayak izi sonuçları ve iklim değişikliği konularında **karar alıcıları** bilgilendirmelidirler.

İklim Değişikliği ve Hayvansal Üretim

- 3) İklim değişikliğinin, başta ham hayvansal ürünlerin üretildiği işletmeler olmak üzere hayvansal üretim değer zincirinin tüm aşamalarındaki olumsuz etkilerini saptamaya ve bu etkileri engellemeye ve/veya en aza indirmeye yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
- 4) Hayvancılık sektörü, sera gazı emisyonuna ilişkin **gönüllü indirim hedeflerinin** ortaya konulmasına katkıda bulunabilir. Bu sektör bu şekilde, küresel öncelikler ve duyarlılıklardan geri kalmamış ve hatta öncülük etmiş olacaktır.
- 5) Türkiye genelinde başta tarımsal üretimde kullanılan su kaynakları olmak üzere su kaynaklarının ve su kalitesinin korunmasına ve geliştirilmesine yönelik olarak etkin bir şekilde çalışılmalıdır.